

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

zhaja vsak četrtek in velja a poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gid., za pol leta 1 gid. 60 kr., za četrto leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. —

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje od navaadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Z mesecem oktobrom začne „Slov. Gospodar“ zadnje četrletje; prosimo torej p. n. naročnike, ki so samo za tri četrta leta bili naročnine poslali, naj ponovijo naročilo o pravem času, da ne pride nered v pripošiljanje.

Tudi novi naročniki se sprejemajo. Do konca leta znaša še naročnina 80 kr.

Naročnina, nova in zaostala, naj se nam pošlje po poštah nakaznicah.

Upravištvo.

Interpelacija

Božidara Raiča in tovarišev stavljenja njegovej prevzvišenosti gospodu namestniku kot predsedniku visokega c. k. deželnega šolskega sveta, glede sestavljenja sedanjega izpraševalnega poverjenstva za narodne in meščanske šole ozirom izpraševalnega poverjenika za slovensko jezikovno stroko.

Za urejeno poučevalstvo ima posebno vrednost sestava izpraševalnih določeb. Pred kratkim čutila je visoka c. k. vlada dolžnost propise o izpitu ponudnikov učiteljstva v gimnazijah in realkah na mnogih točkah prenoviti in pri izvedbi istih med drugim posebno na to se ozirati, da se opravi izpraševalnih poverjenikov najsposobnejšim strokovnjakom izroči, a zasebni docenti naj se po možnosti odvrčajo ter s strokovnimi profesorji nameščajo. Članek I. odstavek 4 izpraševalnega reda določuje, da se v izpraševalno poverjenstvo jemljejo možje, kateri razne glavne oddelke gimnazijskega in realnošolskega poučevalstva po svojem sedanjem ustroji znanstveno zastopajo. Slično tem propisavnostim je c. k. deželni šolski svet za sestavljenje izpraševalnega poverjenstva za narodne in meščanske šole visokemu c. k. ministerstvu za bogočastje in pouk bezdvojbeno zvedene strokovnjake predložil; menje strokovno se je to zgodilo za slovenski jezik, kateri je poučni jezik za učitelje na južnem Štajerji. Na predlog c. k. deželnega šolskega sveta bil je verstvenik in ob enem suplent za slovensko

jezikovno stroko na mariborskem učiteljski za izpraševalnega poverjenika slovenskega jezika odločen, — mož, kateri se propisanemu izpitu iz te stroke ni podvrgel in nema potrebnega usposobljenja.

Mi Slovenci imamo v Gradci, potem v Mariboru in v Celji izprašane strokovnjake, kateri bi izpraševalno poverjeniško mesto za slovensko jezikovno stroko izvrstno izpolnjevali.

Tukaj še se pristavlja, ka slovenski učiteljski ponudniki za narodne učilnice imajo mnogo težjše stališče pri usposobnostnej skušnji premagati negoli nemški, a) ker morajo izpit polagati v tujem jeziku, b) ker jim je jeden predmet več predelati, — namreč slovensko jezikovno stroko in pri tem so v IV., drugi pa zvečine v I. II. III. plačilni red postavljeni, c) ker največ je jim nepoznani izpraševalni poverjeniki izpitajo. Obzirom na te prikazni bilo bi pravedno in pravično v Mariboru izpraševalno poverjenstvo za slovenske ponudnike postaviti in učiteljske v Mariboru primerno sklepu državnega zbora od dne 26. aprila 1880 s slovenskim poučnim jezikom urediti.

Pogledom na navedene podatke stavlja se njegovej prevzvišenosti gospodu namestniku kot prvosedniku deželnega šolskega sveta prašanje.

1. Kteri razlogi so c. k. deželni šolski svet vodili, ka je visokemu c. k. ministerstvu za bogočastje in pouk neizpitanega učitelja za izpraševalnega poverjenika za slovensko jezikovno stroko predložil?

2. Je li c. k. deželni šolski svet voljen za slovensko jezikovno stroko usposobljeno učno moč za izpraševalnega poverjenika visokemu c. k. ministerstvu za bogočastje in pouk uže v bodočem letu priporočiti?

V Gradci dne 30. septembra 1884.

Raič I. r., dr. Radaj I. r., M. Vošnjak I. r.,
dr. Dominkuš I. r., Kukovec I. r., dr. Šuc I. r.,
German I. r.

Volitevska borba v slov. graškem, šoštanjskem in mahrenberškem okraji.

III. Na predvečer pred volitvijo se še Pleschiutchnigg predrzne k izvrstnemu narodnjaku g. Ivanu Roginu v Podgorje pripeljati, ter ga nagovarja, da naj nikakor k volitvi ne gre, kajti tudi on Pleschiutchnigg in Pogorevčnik ne gresta volit, ampak se nalašč ravno zdaj v toplice peljeta. Pa tudi ta zvijača je bila zastoj! Zadnji poskus našega kandidata vreči, napravili so naši nasprotniki na dan volitve. Pleschiutchnigg je začel g. župniku Tombahu razlagati, da šteje njegova stranka 44 glasov, naša pa tudi ravno toliko, in da toraj brez kompromisa ni zmage, ravno tako so pravili nasprotni agenti tudi drugim volilnim možem, ki so se, se ve da, tej bahariji nasprotnikov le posmehovali, dobro vedoč, za svojo moč.

Tudi dr. Riepl, ki se je v Riebelna prekrstil, znanega gospoda zanesljivi tovariš, je bil na vse zgodaj po konci in je župane, ki so bili volilni možje, lovil ter jih je strašil, rekoč; da je vsaki sovražnik c. kr. okrajnega glavarja, ki bo č. g. dr. Šuca volil, in da bodo župani to še grenko občutili itd. — Pa tudi to ni vse nič pomagalo. Da bi dr. Riepl svojemu žuganju nekaj naglasa dal, šel je vsakokrat, kadar je kaka dva volilna moža obdelal — ostentativno v poslopje okrajnega glavarstva, kakor da bi hodil g. c. kr. okrajnemu glavarju o vspehu svoje agitacije poročat. Pa tudi to ni nič pomagalo. No, g. Riepl! zdaj pa veš, koliko poštene slovenski možje na tebe držijo in kako se tvojega žuganja z jezo raznih gospodov kar bojijo. Jo pač niste bili dobro stuh-tali! — Naj še omenimo, da so bili še zadnjo noč pred volitvo šli Slovenjegraški nemčursko-liberalni agenti v Stari trg in na Verbo, ondašnje volilne može obdelovat — in niso nič opravili!

Ko so se na dan volitve Pleschiutchnigg, Fuchsov Nandl in dr. Riepl prepričali, da vse zvijače nič ne pomagajo — in da Gasteiger nikakor ne bo voljen, — napnejo zadnjo silo — da bi le č. g. dr. Šuca vrgli — in ponujajo kandidature č. g. dr. Lipoldu, Tombahu, Rogini, češ, da bodo vsi nemški liberalci z Slovenci potegnili, če le č. g. dr. Šuca popustijo in družega kandidata postavijo. Pa č. g. dr. Lipold in Tombah se jim kratko odrežeta, dobro spoznavša novo nevarno spletko, in vidivša, da nam nemških liberalcev in slovenskih odpadnikov za zmago nikakor ni potreba.

Da se poštenost naših nasprotnikov še bolj spozna, bo dobro tudi omeniti, da je neki volilni mož iz Marenberškega okraja Slovence še celó v volilni dvorani hotel slepariti ter je pri volitvi volilne komisije obé roki na kviško vzdignil, spoznavši, da je njegovih pristašev

za zmago premalo. — Pa to novo sleparijo so Slovenci takoj zapazili — in so si jo tudi takoj prepovedali.

Po srečno končani volitvi so se naši volilni možje pri gosp. Hanke-ju na skupni obed zbrali, kjer so č. g. dr. Šuca z burnimi živio-klici sprejeli, ko je med nje stopil.

Napitnica našega č. g. deželnega poslanca na presvitlega cesarja bila je nepopisljivim navdušenjem sprejeta. — Šoštanjski vrli gospodje volilni moži bili so smodnika s seboj pripeljali, da bi ta napitnica z streljanjem možnarjev bila spremljana — pa zvijača je bila tudi to zabranila, strelec, neki Slovenjegraški delavec je bil, kakor se govori, nalašč v vodo padel, in je tako smodnik, kojega je nosil, zmočil, vendar nam pa vse to našega veselja ni skalilo, in napila se je še marsiktera navdušena zdravica, posebno ko so nam naš č. g. poslanec iz došlih telegramov naznanjevali, kako so Slovenci naši bratje povsod po Slovenskem Štajarju naše nasprotnike popolnoma in sijajno premagali. Živio vrli volilci! živio naš poslanec! živeli gospodje voditelji Slovencev!

Slovenec.

Gospodarske stvari.

Reguliranje Savinje.

(Interpelacija poslancev dr. Dominkuš-M. Vošnjakova v deželnem zboru.)

Savinji regulirajo ali popravljajo strugo od Mozirja do Celja po zakonu deželskem od dne 13. jun. 1876, torej uže celih 7 let. Letos bodo ves denar, namreč 146.700 fl. izerpili. Država doplačala je 40.000 fl. Drugo je zadelo do $\frac{2}{3}$ deželo, do $\frac{1}{6}$ dotične okraje in do $\frac{1}{6}$ dotične občine kraj Savinje.

Poročilo deželnega odbora pravi, ka je reguliranje le ondi dobro završeno, kder se nasisi in sploh regulirani deli vkup držijo ter je dovolj penez bilo na razpolaganje. Mnogo kosov Savinjskega obrežja pa ni bilo mogoče regulirati ali samo površno. Zatorej je treba dopolniti, kar še manjka; sicer so uže regulirani kosi v nevarnosti. Stroški bi znašali 280.000 fl. Potrebo priznava deželni odbor pa tudi c. kr. namestnija. Deželni odbor je vsled tega uže črtež nove deželne postave za nadaljevanje Savinjinega reguliranja izdelal in predložil c. k. namestniji. Črtež nasvetuje, naj država prevzame od vseh stroškov $\frac{4}{10}$, dežela $\frac{4}{10}$, okraji $\frac{1}{10}$ in občine $\frac{1}{10}$. Vrh tega bi naj država tudi nekaj doplačevala k stavbarskim in nadzorniškim stroškom, česar zadnjih 7 let ni storila. Ob enem je prošnja dodjana, naj se reč tako pospeši, da bode državni zbor še letos dotično svoto mogel vpostaviti v proračun za l. 1885.

Toda ni došlo še nobega odgovora. Zatorej sta poslanca za celjski volilni okraj, g. dr. Dominkuš in g. Mih. Vošnjak vlado v deželnem zboru štajerskem javno vprašala, kako stoji, t. j. stavila sta interpelacijo do c. k. namestnika. To je bilo jako nujno, kajti deželni zbor bo kmalu končan.

Vprašala sta torej podpirovana od petih slovenskih poslancev: z ozirom na to, da bo letos težko izdelati postavo za nadaljevanje reguliranja pri Savinji, z ozirom na to, da se je za toto reguliranje črtež preobširno izdelal, denarjev pa premalo pripravilo, dalje na to, da je država primeroma veliko menje doplačevala pri Savinji, kakor pri Anizi, Muri, ter se tako dežela in posavinjčanje preoblagali in naposled z ozirom na to, da bodo dosedanji stroški zastoj, ako se reguliranje ne dopolni, stavijo podpisani vprašanje do visoke c. k. vlade 1. je li ta voljno skrbeti, da se reguliranje Savinje popolni ter da država primerni delež vseh stroškov vpostavi v državni proračun, in 2. je li voljna zabraniti, da bi se pretrgalo popolnjenje reguliranja pri Savinji?

Dr. Dominkuš, Mih. Vošnjak, Raič, Dr. Radaj, Kukovec, Šuc, Jerman.

V litru vode skopati se v 5 minutah.

Veliko izmed nas je daleč od kopališč, mnogo jih tudi pri mestih ali trgih neče pod pekočimi solnčnimi žarki spraviti se v pôt, potem pa v vodo iti — kar bi lahko nevarno bilo precej ali poznej; in tako ti in uni morajo pogrešati mnogokrat dolgo časa dobrodejne kopeli. Vsem takim kopelo nadomestuje lahko liter hladne vode, s katero se polovica debele brisače napoji in ožme — in s tako mokro brisačo se celo telo močno drga in drga — in to trikrat — lahko v 5 minutah, od glave do nog — in potem se še s suhim koncem brisače drga in obriše; in tako je nadomestena kopel, blagodejni duhu in telu: predpoldansko drganje je posebno blagodejno! Bogu hvaležen bo vsak, ki se bo te iznajdbe poslužil!

M. V.

Jako dobro sredstvo, da se grozdje in drugo sadje frišno obvaruje.

Pred dvema letoma je g. Charstomay predsednik kmet podružnice v Kantonu Wallis v Švajci, izložil svoje namizno grozdje pri kmet. razstavi v Kantonu Lucernu, ki je bilo zavito v prahu stolčenih zamaškov (plute). Čeravno je bilo grozdje že 4 tedne v zaboji, bilo je kot bilo bi danes s trte odrezano. G. Chastomay zagotavlja, da je že mnogokrat grozdje in drugo sadje do spomladi v rastolčenej probkovini hranil in to z jako dobrim vspehom.

Probkovina se grozdnjih jagod nič ne prime in kar je še važno, da ne postane vlažna, ter jo je lahko od jagod odpraviti s prostim pihom, in izloženi sad sme se precej na mizo

prinesti. Ker ima naša lepa dežela veliko namiznega grozdja in drugega lepega sadja, navedem našim kmetovalcem to zelo priprosto in ne drago sredstvo, ktere ga lahko poskusijo in potem našemu listu v svojem času poročajo. Zeپیچ.

O napenjanji goveje živine.

Ker se ta bolezen pri goveji živini, sicer pa tudi pri vsakej drugej živini, se ve, da redkejša, nahaja in da mnogokrat žival pogine, ker ni pravega zdravilnega sredstva pri roki, posebno na deželi, kjer ni pravih živinozdravnikov, zato hočem tukaj našim kmetovalcem jako prosto zdravilno sredstvo podati, ktero napetj živini naglo pomaga brez vsacih slabih nasledkov in kar je še tudi dobro, da ima vsak še tako ubogi posestnik vedno lahko pri hiši, ker malo stane in se lahko pripravi. Vzamejo se namreč 2—3 frišna kurja jajca, ter naredi se vsakemu na konci luknja, da beljak iz njih izteče, a rumenjak mora v njih ostati, potem se jajca napolnijo s terpetinovim oljem in luknja se pa zamaši s kruhom, da tekočina ne more izteči, tako napolnjena in zamašena jajca se zdaj vtaknejo bolnej kravi tako globoko v grlo, da jih požreti zamore. V prav kratkem času začenja napetj živini pojenjavati in za kacih 6—12 minut je žival zopet vesela in zdrava kot popred. To sredstvo so uže mnogi s prav dobrim vspehom rabili in med drugimi ga rabijo v velikem benedik. samostanu v Admontu, kar mi je pravil gosp. Pivec oskrbnik (Schaffer) ko sem pred dvema letoma tam bil.

Nek posestnik je bil 7krat tako nesrečen, da je moral to zdravilno sredstvo rabiti in vsakikrat z najboljim vspehom. Pri enem slučajju napeta krava ni več mogla stati in vendar je za 12—15 minut popolnoma ozdravila, kmetovalci na deželi imejte vedno terpetinovo olje pri hiši, ker človek ne ve, kedaj ga nesreča obišče. Znan mi je posestnik, kteremu je pred 4 leti 6 najlepših krav poginilo, ker ni bilo prave pomoči.

Kupčija s sadjem. V času od 1. julija 1883 do 30. junija 1884 so sadja na železnici naložili in dalje odpeljali na progi Drauburg-Maribor 965 meterskih centov, Središče-Ormož 8045, Hrastnik-Rače 11.428, Brežice-Sevnica 7081, Maribor-Puntigam 14.912. Največ naložili so na štacijah: ptujskej 7284, celjskej 5549, sevniskej 4931, pesniškej 4121, ernauškej 2664, policianskej 2271, mariborskej 2214, spiefeldskeje 1858, lipniškeje 1633. V Ormoži so nad 10.000 fl. letos dobili za jabelka. V Mariboru veljajo 6 fl. štrtinjak, mešano blago, mašanceljni, parmene pa 10 fl.

Trtna uš je v Brežiškem okraji napala 2203 johe ali orale vinogradov, 282 joh je popolnem uničenih, najbolj v Kapeli in Bizeljskem.

Sejmi. 4. oktobra Artiče, Jurklošter, gornja Kostrivca, sv. Lenart, sv. Lovrenc v Slov. goricah, Žavec, Tilmič pri Lipnici, 6. oktobra Arvež, Dol, Konjice, sv. Helena, Maribor, Pišce, 7. oktobra Obrajna.

Dopisi.

Iz Maribora. (Bauerverein.) Naši liberalni rogovileži so dolgo bobnali kmete slovenske k Lorberju, naj pridejo poslušat širokoustnega človeka ter pristopijo „bauernverein“. Toda kmetje so v tej zadevi strašno gluhi; prišlo je 28. p. m. samo 17 dedov, pravega slovenskega kmeta ni bilo niti enega ne, le nekaj nemškutarske smeti so prikobacale. Bistriški Nasko jim je telegrafiral „deutschen Gruss“ in Hammer-Amboss iz Gradca pismo poslal, v katerem Slovence krega, zakaj niso njega izvolili v poslanca. V svojej jezi sklene 17 možakarjev, med njimi leitersberžki Francel, kamški učitelj Gratze, gomilski učitelj Schiffer, nebodigatreba Ursigg, pesniški Simlinger, spiefeldski Appoth, rački Bothe in št. janžki Löschnigg in Katz, naj nemški liberalci v Gradci na Slovence nič ne jemljejo ozira pri volitvi v deželni odbor. Bravo, bauervereinarij! To smo uže davno vedeli, da nas ljubite, kakor volk ovco.

Iz Vuhreda. (Posvečevanje nove cerkve.) V nedeljo 7. t. m. je bila nova cerkva posvečana. V soboto večer so že jasni zvonovi, lepi kresi po gorah in dolini, razsvetljeni križi močna strelba oznanjevali veliki in veseli den. V nedeljo jutro so se zgodaj zbrali farani in sosedu pri g. Pahernikovi hiši, kjer je bil lep slavolok, ter pričakujejo 3 duhovniki Njih ekscelenco mil. knezoškofa. Pol sedmih zadonijo zvonovi in strelba, ker se bližajo višji pastir spremljani od domačega g. župnika. S kočije stopivšim podeli s ponižnim pozdravom belo oblečena deklica šopek krasnih cvetlic, ktere mil. knezin škof z veseljem sprejmejo. V dolgi procesiji so bili peljani milost. nadpastir na prostor stare cerkve, kjer so sv. mešo brali, pri kateri je 64 deklic svetilo od katerih se je 22 posebno odlikovalo v znamenje 22 škofovih let. Ob 8. se je začelo posvečenje in trajalo do 1/4 12. Višji pastir stopijo sedaj na prižnico in ljudstvu, kterega se je prav veliko od raznih strani, tudi Nemcev zbralo, božjo besedo genljivo razlagajo. Po pridigi so velč. g. kanonik Lovro Herg, veliko sv. mešo v pričo mil. kneza in škofa brali, stregli so njim duhovni sosednih župnij, S. Bezjak, učitelj v pokoji pa je genljivo pesem zapel. Po sv. meši zapojemo zahvalno pesem „Tebe Bog mi hvalimo“ in marsiktera solzica je lesketala v očeh navzočim. Na zadnje je bilo darovanje, kterega so se tudi Njih ekscelenca s 13 duhovni vde-

ležili. Vsa slovesnost se je pri krasnem vremenu lepo, mirno dostojno, pobožno vršila. — Hvala Bogu! Sedaj ima Vuhred krasno hišo božjo, ktera se lahko med najlepše blizo in daleč šteje. Lepa je zunaj s visokim zvonikom, krasna znotraj z velikim oltarjem in nježno prižnico — pa lepša še bo, ko dobi stranska oltarja, Matere Božje in sv. Jožeta. Vso delo je trpelo 11 mesecev, kratek. kratek čas. Ponižna zahvala se izreka Njih ekscelenci milost. knezu in škofu za veliki trud posvečevanja; čč. gg. duhovnom, posebno velč. g. kanoniku Hergu, da so blagovolili še v pondeljek božjo službo v novi cerkvi obhajati; preblagemu darovniku, milemu starčku g. Francu Paherniku za obilne darove božjej hiši, poštenim faranom za darila in trud; pridnim sosedom za marsiktero pomoč in vsem kateri so pomagali, posebno še slavnemu glavnemu ravnateljstvu c. kr. priv. južne železnice, ktera je vse daljne reči brezplačno pripeljati dovolilo.

Z Murskega polja. (Letina.) Pogled po naših sadonosnikih razveseljuje človeško srce, ker so nas s prirastki obdarovali v tolikej meri, kakor ovači malokedaj. Ako hodiš po vesi, imaš priložnost gledati drevje s sadjem tako obloženo, da se veje kar do tal šibijo in celo lomijo, kjer jim niso podlagale skrbne roke. Iz povedanega se že lahko sklepa, da se bo tudi za pijačo dosti natolklo. Toda slabše je s prodajanjem, ker še letos ni kupcev, ki bi tudi v naše kraje kaj pogledali. Imamo pa upanja, da nas ne pozabijo. Prišli bodo bržčas v poznejšoj jeseni, kakor pred nekterimi letmi, ko se je voz za vozom s sadjem naložen pomikal proti železnici. Gledé poljskih pridelkov se sme reči, da smo v obče še precej zadovoljni z njimi, ali cena njim je prenizko nastavljena. Le premisli, dragi „Gospodar“! pšenico, postavim, ktera je poglavitni dobiček tukajšnjemu kmetu, plačujejo po 6 kr. za kilo; če toraj stari mernik s 40 bokali, ali „drevanka“, kakor mi pravimo, tehta 50 kilo „dobi prodajalec zanj komaj borne 3 fl. — Gorice se pač niso kaj dobro obnesle. Vsled strahovite toče, ki jih je več let zaporedoma obiskovala, si namreč še niso s cela opomogle. In še to, kar je trta letos nastavila, slabo uspeva, ker letošnje vreme vinogradom ni ravno primerno. R...i.

Bodislavci. (Letina) je pri nas po treh zelo slabih letih še precej dobra. Kruha bode dovolj in tudi družega zelo primanjkovalo ne bode. Sadja, se posebno jabolk in grušek je mnogo; škoda le, da je cena za te jako padla, tako, da je boljše napraviti jabolčnik, kterega je pri nekterih hišah že po 10 polovjakov. Vreme je sedaj tako ugodno, po noči megla, po dne toplo solnce, da se je nadjati sladke kapljice, ktere bode največ v Cerkevunjaku in Hermanščaku. Hermanov Tonče.

Iz Sevniske okolice. (Šola brez kršč. nauka.) Nekaterim starišem in otrokom so se še le sedaj oči odperle, da so bili v nemčursko šolo le zapeljani. Sevniski gospodje so nas uže lansko leto svarili, da brezverni Kavčič, kateri je le tukajšnje, takrat jednorazredno šolo obiskoval, družega pa se nič učil nij, da on nevedne ljudi le moti. Kdor hoče iti v mesto dalje študirat, mora tudi izkušnjo iz kerščanskega nauka narediti. in letos smo se pa vsi prepričali, da o kerščanskem nauku v tej šoli ni prav ne duha ne sluha, ter da bodo taki ljudje sčasoma le Turki. Tako nevednih otrok naj se Bog usmili. Wermuth (pelin), kateri nikoli učiteljske izkušnje delal ni, ker mu je pretežka, vabi otroke le že s trompeto v šolo, katero pri telovadbi v okolico večkrat slišimo, njegov tovarš Ajstrič pa v šoli otrokom kaj na gosli zagode, in šola je vesela. Otroci pa, ki se v mladostnem času ne učijo dobro kerščanskega nauka, branja, pisanja, računanja itd. bodo divjaki in berači. Zivež in obleka gotovo nij toliko vredna, kakor prava šola. Tudi dr. Mauer, posestnik Turiskega grada se je dal pred dvema letoma od Kavčičeve brezverske šole zapeljati, a čez jedno leto je uže dečka iz šole vzel in ga celo pretečeno leto doma imel, kar je bilo pametnejše, kakor v tako šolo pošiljati, kjer se otroci vse druge neumnosti in nepotrebnosti učijo, da se ljubi mladostni čas trati, in le to se ne prav učijo, kar bi jim v prihodnjem življenji bilo v prid.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Cesar je bil ta teden na Vogerskem in slovesno odprl novi državni zbor v Budimpešti. V prestolnem govoru naznanil je, ka živimo v miru s vsemi sosedi. Vsled tega pričakujejo nekateri, ka bodo sploh število vojakov pod puško stoječih zmanjšali. Zatem se je cesar vrnil domov na Dunaj. — V deželnem zboru štajerskem se kmetom in Slovencem slabo godi, meščanje in liberalci imajo večino glasov in delajo postave le sebi v korist. Tako so sklenoli, da bodo zavarovalnice morale 2°/₁₀₀ dohodkov za požarne straže oddati. No, požarne straže imajo večjidel le mesta in trgi, vesnice redko, a k stroškom bodo vsi zavarovani doplačevali. Tudi so sklenoli v Gradci staviti velikanško palačo za tehnikarje, drugo leto doplačamo davkeplačilci 150.000 fl. Za Dravski most pri Ormoži so dovolili 6000 fl. Slovenski poslanci dr. Dominkuš, M. Vošnjak so se pritožili, zakaj Slovence na Štajerskem povsod zatirajo. Čeravno je dr. Dominkuš govoril jako pohlevno, razdraženi so bili vsi liberalci in posebno Hakelberg in Schniderer pa graški Schreiner so s svojim napuhom kazali

da imamo Slovenci prav, ako trdimo, da liberalni nemec druga ne misli v narodnem oziru, kakor nas Slovence poteptati, ponemčiti, uničiti. C. k. namestnik je trdil, ka se on drži gesla: „gleiches Recht für Alle“ in si prizadeva „beiden Nationen gerecht zu sein“. Pristavil je, ka v narodnej borbi mnogo pozabi, ka so v Avstriji, kar meri na one, ki čez avstrijske meje škilijo in „puntarske“ zastave razobešajo. — Kranjski deželni zbor zgubil je odličnega poslanca; g. vitez Schneid je nagloma umrl. — Hrvatski sabor zboruje v Zagrebu; Starčevića je narod navdušeno pozdravljaj, ko se je v zbornico peljal; za bana madjaronskega se še zme nil ni.

Vnanje države. Evropa uživa mir. To je res. Vendar drag je. Rimsko cesarstvo je imelo 450.000 vojakov in dosta je bilo; sedaj pa štejemo v Evropi okolo 5—6 milijonov ljudi pod puško, za katere davkeplačilci na leto plačujemo več tisoč milijonov goldinarjev. Državniki prizadevajo si, temu v okom priti pa nič ne opravijo. — Ruski car vrnil se je iz Varšave domov v Petersburg; v Kijevu so dijaki profesorje pretepli, enega ubili in sedaj je 120 dijakov pod ključ djanih, vseučilišče pa zaprto; ruski razkolniški škofje so imeli shod ter sklenoli plačo duhovnikom, ki so vsi oženjeni, povišati. — Nemški cesar je pri manevrih zopet s konja pal; škofo je kmizi povabil pa niso hoteli priti, ker še kolonskega nadškofa ni prozval iz prognanstva: sploh v Westphalnu in ob Rheinu so katoličani na pruskega cesarja silno hudi, in ga tudi niso nikder slovesno sprejemali. — Kolera na Italijanskem pobere vsaki dan po 200 ljudi. — Angleži so v Egiptu gotpodje ter naenkrat ustavili izplačevanje obrestij za stare dolgove egiptovske. Vsled tega so francoski, italijanski in nemški kapitalisti silno jezni, ki imajo največ dolžnih pisem egiptovskih. — Francosko brodovje pobrisalo je kitajske ladje z morja in kitajski trgovci trpijo neizmerno škodo.

Za poduk in kratek čas.

V Sarajevo.

(Dopisuje J. Čagran, veroučitelj v Sarajevu.)

I. Marsikterega slovenskega rojaka bi utegnilo prav zanimati nekaj več in natančneje, ter ob enem zanesljivo o glavnem mestu „sreberne Bosne“ (Bosna argentina) in o poti tje izvedeti. Podam toraj kratek opis pota v Sarajevo, mesta in njegovih prebivalcev.

V Sarajevo „biser Bosne“, pelja iz „Bosanskega Broda“ (Bosnisch Brod) c. k. vojnička železnica. Kolomaje so sicer mnogo ožje, kakor pri naših železnicah, pa vkljub temu so vozovi

(ima 2, 3, 4. razred) prav ugodno narejeni. Mali „hlaponi dvojčki“ po 30 in več dobro natovorjenih vozov hitro in točno vlečejo naprej, vsakako hitreje, ko naši sekundarni in mešani vlaki. Slovenec, ki v Sarajevo ali poprek v Bosno potuje, se pelja najbolje nad Zagreb in Sisek. Iz Siska vozi parnik vsaki ponedeljek in četrtek, v Bosanski Brod, kder se prenoči. Čez Madjarsko potovati tje, nikomu ne svetujem, ker se na mnogih štacijah prestopati mora v drugi vlak, in dolgo čakati, kar lahko povzroči, da potnik ali zaspi, ali pa, ker so madjarski kondukterji od Pečuha počemši izvanredno neuljudni in nepostrežljivi, pravi vlak zgreši, ter se kam inam zapelja.

Do Derventa nima vožnja in pokrajina nič kaj posebno zanimivega. Ko se pa Derventu bližamo, se zasvetlijo v jutranjem svitu „munare“ (turni) turških džamij (cerkev). Prav prijazno mestice Derwent leži lepo ob hribu, je sedež ravnateljstva c. k. bosanske železnice. Ravno sedaj tam završujejo lepo novo katoliško cerkev, tamošnja šola pa oskerbujejo usmiljene sestre. Od Derventa naprej mimo „Verhovega“ se začne potem zanimiva vožnja proti štaciji „Han-Marica“. Po progi, oni na Semeringu pri Pajerbahu podobni, se vije in pleže železnica na nekterih krajih izvanredno strmo, mimo prepadov do „Han-Marica“. Pa izvrstni, akoravno mali, hlaponi vlečejo krepko dolgo vrsto vozov v strmo bregovje. Od štacije „Kotorsko“ počemši spremlja zmiraj reka Bosna železnico tjan do zadnje štacije pred Sarajevom: „Ilidže-Crnotina“. Zanimivi kraji na potu pri železnici so nadalje „Doboj“, kder je železen križ na pravo roko pri štaciji kot spomenik postavljen vojakom, katerih je tukaj in v okolici leta 1878 pod vodstvom grofa Szaparija mnogo rano smrt našlo. Tukaj so se Mohamedanci najhuje in najdolže ustavljali. Za Dobojem pride druga štacija: izdajski „Maglaj“, zloglasen in znan po zavratnem napadu ondotnih mohamedancev na naše huzarje. Prebivalstvo Maglaja je skoraj brezizjemno mohamedansko in ima več džamij (turških cerkev) z visocimi „munarami“. Zanimiva je dalje štacija Žepče, pri katerem kraji so posebno naši vojaki in rojaki 47. rezervnega pešpolka se tako vrlo in junaško obnašali. Najbolj romantična pa je zatem vožnja proti Vranduku in kraj „Vranduk“ sam. Dolina, skoz katero teče vlak, je sila ozka. Celo dolino skoraj izpolni šumeča Bosna. Na obeh straneh so visoki in velikanski bregovi. Na pravem bregu teče železnica, na levem pa pelja ozka vojniška steza, po kateri je fzm. Filipovič vodil svoje zmagonosne čete. Na pravo pred štacijo leži „Vranduk“, kako jastrebovo gnezdo na pečino prilepljen. Peščica oborožanih bi bila mogla dolgo braniti prodiranje dalje v Bosno, ko nebi krščanski Bošnjaki bili prevarili Turke,

da so se inam obrnoli, in so utrdenje Vranduka kot nepotrebno opustili. Vranduk je nekake ključ v Sarajevo in dalje v Bosno. Pod razvalinami nekdanjega grada in trdnjave Vranduka pelja skozi v pečino izsekan „predor“ (Tunel) vozna cesta dalje naprej. Železnica pa teče mimo grada Vranduka. Lepa je potem „Zenica“. Do tega kraja samo je bila najpred zidana železnica, zdaj pa vozi celo do Sarejeva. Pokrajina: široka, lepa in rodovitna dolina, bi bila kako ustvarjena za kolonizacijo. Kraj bi bil, ko bi se izbrale pripravne trtine sorte, tudi za vinorejo. Bosanska zemlja je poprek kam bolj rodovitna od naše, in živila bi lahko še dvakrat toliko ljudi ko sedaj živi, če bi se zemlja pametno obdelovala. Žalibog še Bošnjaki kmetujejo, kakor mi pred — 200 letmi. Slovenecem bi pri tej priliki posebno svetoval, da se naselijo v Bosni, ko bo enkrat Vakuf, t. j. mohamedansko cerkveno zemljišče, ki obsega skoraj tretjino vse Bosne, pametno razprodano in razdeljeno. Zenica je začela se jako širiti in rasti. Le 20 korakov od štacije je veliki rudokop. Kopljejo namreč premog, ki ga žge železnica in občinstvo povsod po Bosni, kder imajo zato pripravne peči. Tukaj in preje že v Maglaji (opoldan) in v Derventu so prav dobre in ne predrage restauracije.

(Dalje prihodnjič.)

Smešnica 40. Nemčur stoji v Zidanem mostu gledajoč v Savo in Savinjo in hoče Slovenca zabavljati rekoč: vi kranjski bindišarji ste zelo nesnažni, ker Sava tako grda teče, pogledajte kako je „deutsche Sann“ lepa in zelena. Slovenec mu odvrne: le počakaj, kedar se vaši še neumiti nemčurji v Laškem in Celji začnejo enkrat umivati in prati, tedaj bo Savinja drugačijša kakor je sedaj!

Razne stvari.

(Ormožka čitalnica) otvori se slovesno 12. t. m. ob 7. uri zvečer s petjem, govorom, burko (Gluh mora biti). Zatem se poje Heidrihovo: Jadransko morje, sprejemajo udje in naposled je ples.

(Iz Žavca) nam pišejo, da je na dan premiranja konj g. živinozdravnik Jelovšek izvrstno slovenski govoril o napakih pri konjerejstvu; dalje, da je v Celji karta s podpisom: Mehre Bürger šla od hiše do hiše ter odsvetovala dirke v Žavci udeležiti se.

(Slomšekovih zbranih spisov) četrta knjiga z naslovom: „različno blago“ se v tiskarnici družbe sv. Mohora marljivo tiska. Obsegala bode pedagoško, narodno-politično in narodno-gospodarsko tvarino.

(Prvi bataljon) našega 47. regimenta odpeljal se je 29. p. m. v Livno v Bosni.

(Umrla sta) čč. gg. Juri Cobelj, duhovnik v pokoji v Lembahu 37 let star, in Fran Voh, vpokojeni Kostivniški župnik pri sv. Petru v Savinjski dolini, 73 let star. R. I. P.

(Iz Brežic) se nam piše, da sta Vrsteškova fant v Heiderjevej krčmi bila 7. t. m. napadena od Lassnigga in nekega debeluhastega človeka. G. Potočnik pa ni tepel, tudi Šnideršič ne, ampak sta navzoča bila, ker sta tje prišla kakor „Narod“ piše. Branila tudi nista fantov, kakor bi se bilo spodobilo, zlasti županu Šnideršiču. Po teh vrsticah bodi popravljeno, kar je v številka 39. bilo menje podrobno in pomotno.

(Od sv. Frančiška v Stražah) se nam piše, da ste g. Časelnu zboleli dve hčerki na vratnej davici (difteritis), kateri je g. J. Slander, zdravnik v Gornjemgradu srečno smrti otel. Omenjeni g. vrčnik bodi vrlo priporočen.

(Hmelju) je v Nürnbergu cena poskočila in vsled tega tudi v Žavci dražje prodavljajo, 50 kilo velja 60—70 fl. Do sedaj so prodali kakih 700 centov.

(Železnico) v Slatino so poslanci zavlekli, da je ne dobimo kmalu.

(Sv. Mohorske knjige) so došle porjenikom ter se delijo udom, kojih je letos 28.502.

(Žandarjev) imamo na Štajerskem 526 112 štacijah. Za stanovanja plačala je dela 25.344 fl. lani.

Listnica uredništva: G. S. v R. v Istriji: Vaš spis utegne bolje soditi za „Dušni pastir“ v Ljubljani, dopisi iz Zdol. Ruš. Murskega poja itd. prihodnjič.

Razstava sadja,

katero priredi sadjerejsko društvo za okoliš c. kr. mariborskega glavarstva dne 4 do 6. oktobra 1884 v T. Gützevi dvorani v Mariboru, se v soboto 4. oktobra ob desetih zjutraj slovesno otvori in je vsaki dan od 8. ure zjutraj do 6. ure zvečer odprta.

Pondeljek dne 6. oktobra popoldne ob treh se razdajo darila. V torek dne 7. oktobra se razstavljeno sadje po dražbi prodaja.

Vstopnina 20 kr. — (Otroci plačajo polovico). — Društveniki so vstopnine prosti.

Dober kup!

Nova hiša, z enim nadstropjem, v Babnem šte. 15, trideset minut od Celja, je na prodaj. Hiša ima 5 sob s pohištvo oskrbljenih, kuhinjo, vrtilč, mostovž, obokan hlev, perilnico, hranišče, svinjak, senarnico, sočivnjak, vse ograjeno in čez 3 joha zemljišča, za hmeljnik primerne; prodaja se zraven še živina, orodje, iz proste roke za 5500 fl. Več pové lastnik. 1-2

Loterijne številke:

V Trstu 27. sept. 1884: 90, 89, 4, 67, 8
V Linci „ „ 25, 35, 34, 42, 71
Prihodnje srečkanje: 11. oktobra 1884.

Služba podučiteljice

se odda na trirazredni v III. plačilni vrsti stoječi ljudski šoli za deklice v Ljutomeru definitivno ali provizorično.

V nemškem in slovenskem jeziku v govoru in pisavi popolnoma zmožne prositeljice naj svoje prošnje do 15. okt. t. l. pri krajnem šolskem svetu v Ljutomeru vložijo.

Okrajni šolski svet v Ljutomeru

dne 15. septembra 1884.

Predsednik:

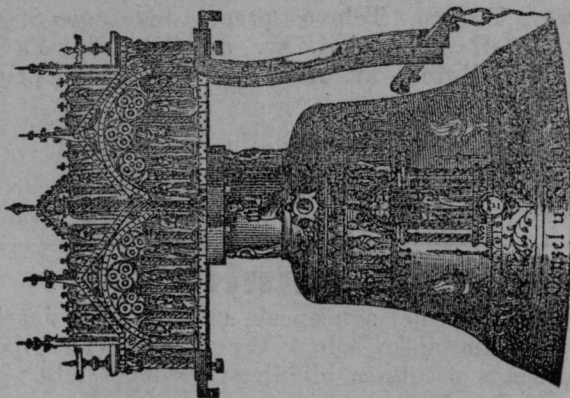
2—2

Premierstein.

Livarna, Badgasse Nr. 9, blizo sl. cerkve.	 C. kr. privil.	Številnih priznaji za zlate zvonove je priredjenih za ogled.

zvonarna in livarna

g. Janeza Dencel-na in sinov
v Mariboru,

zliva posebno izvrstne zvonove in najcenejše zvonovine v vsakej velikosti s iz nova izumljenimi preigibnimi kronami (ki se naj ne jemljejo za navadno debele, lite tečaje) na vsakojaki glas, katerega koli do želi, bodi v popolnih, vbranih akordih ali kot spolnilo že obstoječih starih zvonil z jasnim in čistim glasom pod poroštvo; zvonove, ki se s starim nebi vjemali, vzememo zopet nazaj. Zvonilno spravo priskrbimo iz razne robe, kakoršno pač kdo želi: iz kovanega, iz litega železa ali iz besemerskega jekla in iz hrastovega lesa in sicer po novem načinu z blazinicami na perotih takó, da se zelo lahko zvoni in v zvoniku nič ne trese.

Imam tudi harmonična zvonila ali zvončke na prodaj!

Svojim prijateljem in znancem naznanjata podpisana tužno vest, da je Bog 30. sept. ob 1/23. uri zjutraj previdenega s sv. zakramenti k sebi poklical velč. gospoda

Franca Voh-a,

župnika v pokoji.

Pokojni bo pokopan dne 2. oktobra ob 9. uri zjutraj pri sv. Petru v Savinjski dolini, in se njegovim znancem in posebno njegovim nekdanim ovčicam v pobožno molitev priporoča.

Dne 30. septembra 1884.

Matija Voh,

kmet v št. Ilji pri Velenji, brat.

Jernej Voh,

župnik pri sv. Martinu v Rožni dolini, stričnik.

R. I. P.

2—3

Oznaniło.

Vsem č. g. učiteljem organistom in šolsk. pripravnikom se naznanja, da je I. zvezek „cerkveni orglaveč na deželi“ tiskan. Obsega sledeče napeve: za nedelje in praznike I—VIII. (Haydnova, J. Miklošičeva in G. Tribnikova meša, 21 nap. „Pred Bogom pokleknilmo“) za advent, Božič, sv. 3 kralje, post, Veliko noč, križev teden, vnebohod Gospodov, Binkošti, presv. Trojico, Telovo, presv. Jezusovo Srce, sv. Jožef, sv. Alojzij, sv. ap. Peter in Pavl, Ciril in Metod, sv. Ana, vsi svetniki. Velja I. zvezek 2 fl.

Dobiva se pri izdatelju in založniki

Karolu Tribniku,

kaplan na Teharjih, pošta: Štore.

2—2

Oznaniło

zastran vsprejetja učencev na štajersko, deželjsko, kmetijsko šolo v Grottenhofu blizu Gradca s početkom bližnjega šolskega leta t. j. 1. oktobra 1884.

Prošniki morajo najmanje 14 dni pred šolskim letom svoje prošnje ravnatelju zavoda osebno predložiti. Več je brati v dotičnem Oznaniłu v 38. šte. „Slov. Gospodarja“ od 18. sept. 1894.

V Gradci 6. septembra 1884.

Deželni odbor štajerski.

3—3

Ponudba.

V spodnjej Gasteraji, okraj sv. Lenartski v Slov. goricah, prodaste iz proste roke Marija in Alojzija Stanjko svoje posestvo, ki ima lepa gospodarska poslopja, vinograd, gozd in njive, vkup 6 oralov. Cena 1400 fl.

Glasnik slov. slovstva.

Spisal Anton Janežič. — Mehko vezan 20 l.

Blaže in Nežika v nedeljskej šoli

Učiteljem in učencem v poskušnjo spisal A. Slomše III. natis. Mehko vezano 48 kr.

Stric Tomaž ali življenje zamorcev v Ameriki

Za Slovence izdelal J. B. s 6 podobami. Mehko vezano 30 kr.

Cerkvene pesmi za šolsko mladež

drugi zboljšani natis, ker je prvi že močno poš Dobivajo se mehkovezane po 8 kr. pri

J. LEON-u,

tiskarji v Mariboru, šolska ulica

FRANC SWATY,

Ukoristitev vinskih ostankov, fabrika žganic, likere, Franz-žganice in kognaka

v Mariboru.

Fabrika: v Schmidererjevej ulici št. 3 in 4.

Zaloga: v Koroškej ulici šte. 20.

priporoča svojo izvrstno žganico iz muškato-vega tropinovca

s poročtvom za pravo, vleženo blago.

4—4

Oznaniło

sadjerejcem in vrtnarjem.

Ob suhem vremenu trgana (ne tresena) žlahtna jabolka, grške, slive, debele češplje, breskve, — dalje finejše vrste fižol, zelenega boba, mlad grah, sladko korenje, rajska jabolka, česen (Porre), glive, šampinjone kupuje vsak čas in v vsakej množini po primernej ceni in prosi pismenih ponudeb:

Die Central-Station

für Obst- und Gemüse-Verwerthung
in Graz.